

Kod ucznia

Małopolski Konkurs Geograficzny

dla uczniów dotychczasowych gimnazjów i klas dotychczasowych gimnazjów
prowadzonych w szkołach innego typu województwa małopolskiego
w roku szkolnym 2018/2019

Etap szkolny – 26 października 2018 r.

Liczba punktów możliwa do uzyskania – 100

Suma punktów:

Miejsce na metryczkę

Drogi Uczniu !

1. Szkolny etap konkursu geograficznego zawiera arkusz konkursowy, który składa się z 14 stron i brudnopisu.
2. Nie podpisuj kartek imieniem ani nazwiskiem.
3. Na rozwiązanie zestawu masz **90 minut**. Piętnaście minut przed upływem tego czasu zostaniesz o tym poinformowany przez Komisję Konkursową.
4. Za poprawne rozwiązanie wszystkich zadań możesz uzyskać **100 punktów**.
5. Do obliczeń **możesz wykorzystać kalkulator**, który posiada cztery podstawowe działania matematyczne (dodawanie, odejmowanie, mnożenie, dzielenie) oraz pierwiastkowanie i obliczanie procentów. **Nie możesz korzystać** z kalkulatora w telefonie komórkowym.
6. W zadaniach, w których masz wskazać prawidłową odpowiedź, **zaznacz kółkiem** literę/cyfrę odpowiadającą właściwej informacji.
7. Do zakreślania odpowiedzi używaj długopisu. Odpowiedzi oznaczone ołówkiem nie będą oceniane. Ołówek możesz używać jedynie w brudnopisie zamieszczonym na ostatniej stronie arkusza.
8. Informacje zapisane przez Ciebie w brudnopisie nie podlegają ocenie.
9. Pamiętaj, aby **nie używać korektora**. Jeśli się pomylisz, **błędną odpowiedź przekreśl symbolem X**.
10. Brak wyboru odpowiedzi lub zaznaczenie większej liczby odpowiedzi w zadaniu będzie traktowane jako błędna odpowiedź.
11. Staraj się aby Twoja praca była czytelna.
12. Stwierdzenie niesamodzielności pracy lub przeszkadzanie innym spowoduje wykluczenie Cię z udziału w konkursie.
13. Wyłącz telefon komórkowy, jeśli go posiadasz.

Powodzenia !

Zadanie 1 [0-20 punktów]

Mapa to ważne źródło informacji.

Rycina 1 Występowanie surowców mineralnych w Polsce



Źródło: Atlas geograficzny dla szkół ponadgimnazjalnych – zakres rozszerzony, 2016, Nowa Era
Rycina celowo nie posiada legendy.

1.1. Na podstawie powyższej mapy (rycina 1) oraz znajomości mapy fizycznej i administracyjnej Polski, prawidłowo uzupełnij zdania.

Za każde dobrze uzupełnione zdanie uzyskasz 2 punkty.

- a) W Zagłębiu Lubelskim występują złoża węgla
(brunatnego/kamiennego).
- b) Zagłębie Bełchatowskie znajduje się w województwie
(mazowieckim/łódzkim).
- c) Zagłębie Turoszowskie znajduje się w
(Bieszczadach/Sudetach).
- d) W Kotlinie Sandomierskiej znajduje się Zagłębie
(Lubelskie/Tarnobrzeskie).
- e) Zagłębie Górnośląskie znajduje się w województwie
(dolnośląskim/śląskim).

1.2. Na podstawie ryciny 1 uzupełnij luki wpisując właściwe kierunki świata.

Za każde dobrze uzupełnione zdanie uzyskasz 1 punkt.

- a) Na (N/S/W/E) od Rzeszowa znajduje się Zagłębie Tarnobrzeskie.
- b) Wałbrzych znajduje się na (N/S/W/E) od Częstochowy.
- c) Zagłębie Konińskie znajduje się na (N/S/W/E) od Poznania.
- d) Strzelin znajduje się na (N/S/W/E) od Wrocławia.
- e) Na (N/S/W/E) od Lubina znajduje się Bełchatów.

1.3. Odległość między Krakowem a Lublinem na mapie w skali 1: 5 000 000 wynosi 4,6 cm.

Podaj odległość między tymi miastami w rzeczywistości.

Poprawną odpowiedź wybierz spośród podanych:

Za poprawną odpowiedź uzyskasz 3 punkty.

- a) 230 m
- b) 230 km
- c) 460 km
- d) 5000 m
- e) 5000 km

1.4. Sól kamienna zaliczana jest do grupy surowców

Poprawną odpowiedź wybierz spośród podanych.

Za poprawną odpowiedź uzyskasz 2 punkty.

- a) energetycznych,
- b) chemicznych,
- c) metalicznych,
- d) skalnych,
- e) żadna z odpowiedzi nie jest prawidłowa.

Zadanie 2 [0-9 punktów]

PKB jest jednym z mierników wielkości gospodarki, a jego zmiany w czasie wskazują na dynamikę gospodarki. Zachodzące zmiany wartości PKB możemy wyrażać w różny sposób.

Tab. 1 Produkt Krajowy Brutto (PKB) w wybranych krajach w latach 2005-2016

Kraj	PKB w 2005 roku (mld USD)	PKB w 2016 roku (mld USD)
Chiny	2286	11008
Białoruś	30	55
Polska	306	471
Stany Zjednoczone	13094	18569

Na podst. Rocznika Statystycznego Rzeczypospolitej 2017, s. 878

Na podstawie tabeli 1 zaznacz poprawną odpowiedź w poniższych zadaniach.

Za każdą poprawną odpowiedź otrzymasz 3 punkty.

2.1. Od 2005 do 2016 roku największy wzrost wartości produktu krajowego brutto nastąpił w Chinach. W kraju tym PKB wzrósł o:

- a) 8722 mld USD
- b) 25 mld USD
- c) 165 mld USD
- d) 5475 mld USD

2.2. Od 2005 do 2016 roku najmniejsza zmiana wartości produktu krajowego brutto nastąpiła w/na W tym kraju PKB wzrósł w tym okresie o 25 mld USD.

- a) Chinach
- b) Białorusi
- c) Polsce
- d) Stanach Zjednoczonych

2.3. Od 2005 do 2016 roku w Polsce nastąpił wzrost produktu krajowego brutto o %.

- a) 382
- b) 83
- c) 54
- d) 42

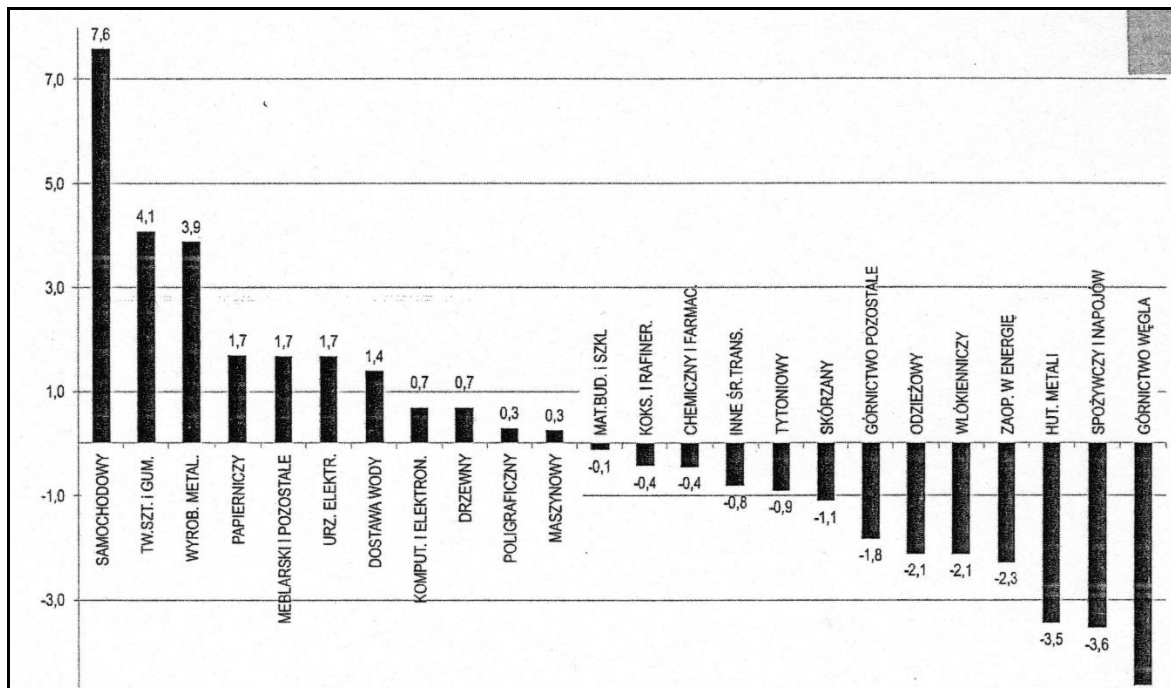
Zadanie 3 [0-6 punktów]

Polska gospodarka, w tym działalność przemysłowa w ostatnich 30 latach uległa znacznej transformacji.

Na podstawie własnej wiedzy, przeczytanej literatury oraz ryciny 2 zaznacz poprawne dokończenie zdań.

Za każdą prawidłową odpowiedź otrzymasz 2 punkty.

Rycina 2 Zmiany udziału poszczególnych działalności w wartości produkcji sprzedanej przemysłu w Polsce w latach 1991-2015



Źródło: Kocaj A., 2017, Nowoczesność polskiego przemysłu, Geografia w Szkole, 5/2017, s. 11

3.1. Polska gospodarka po 1989 roku uległa znacznym przekształceniom.

Efektom tego jest:

- dostosowanie się gospodarki krajowej do reguł gospodarki centralnie planowanej,
- dostosowanie się gospodarki krajowej do reguł gospodarki rynkowej,
- obniżenie poziomu technologicznego przemysłu w kraju,
- wzrost zatrudnienia w hutnictwie,
- wzrost zatrudnienia w górnictwie.



3.2. Zmiany następujące w Polsce w latach 1991-2015 spowodowały przekształcenia struktury gospodarki, w tym przemysłu. Przejawem tego procesu jest w wartości produkcji sprzedanej przemysłu.

- a) spadek udziału górnictwa,
- b) spadek udziału produkcji samochodów,
- c) spadek udziału produkcji urządzeń elektrycznych,
- d) wzrost udziału górnictwa,
- e) wzrost udziału produkcji wyrobów odzieżowych.

3.3. Do produktów przemysłu high-tech NIE zalicza się:

- a) tworzyw sztucznych,
- b) leków,
- c) komputerów,
- d) notatników,
- e) telefonów komórkowych.

Zadanie 4 [0-7 punktów]

Wybór miejsca lokalizacji zakładu przemysłowego uzależniony jest od wielu motywów, tj. czynników lokalizacji przemysłu.

W poniższych zadaniach zaznacz poprawną odpowiedź.

4.1. Do pozaprzyrodniczych czynników lokalizacji przemysłu NIE zalicza się:

Za prawidłową odpowiedź otrzymasz 2 punkty.

- a) zasobów pracy,
- b) rynku zbytu,
- c) transportu,
- d) dostępu do wody,
- e) czynników politycznych.

4.2. Jednym z czynników lokalizacji przemysłu (zakładów przemysłowych) jest dostęp do surowców. Surowcami NIE są:

Za prawidłową odpowiedź otrzymasz 2 punkty.

- a) owoce,
- b) warzywa,
- c) drogi,
- d) surowce mineralne,
- e) lasy.

4.3. Uzupełnij luki w zdaniach wpisując jedną z dwóch zaproponowanych odpowiedzi.

Za każdą prawidłową odpowiedź uzyskasz 1 punkt.

Spośród wielu czynników, które wpływają na ostateczną decyzję o lokalizacji zakładu przemysłowego duże znaczenie ma dostęp do zasobów pracy. Współcześnie w nowoczesnych przemysłach szczególnie ważna jest (jakość/ilość) zatrudnianych pracowników.

Wśród czynników branych pod uwagę w lokalizacji przemysłu nowoczesnych technologii, w przeciwieństwie do czynników lokalizacji przemysłów tradycyjnych, istotny jest także dostęp do (czystej/dużych zasobów) wody, gdyż jest to warunek konieczny do wytwarzania najwyższej jakości wyrobów, np. leków.

Kolejnym czynnikiem lokalizacji przemysłu high-tech jest bliskość
..... (uczelni i placówek naukowo-badawczych/surowców mineralnych), które stanowią podstawowe zaplecze innowacyjnego zakładu przemysłowego.

Zadanie 5 [0- 17 punktów]

Zróżnicowanie przemysłu wpływa na tworzenie się różnych form jego koncentracji.

W poniższych zadaniach zaznacz poprawną odpowiedź.

5.1. Park technologiczny to:

Za prawidłową odpowiedź otrzymasz 2 punkty.

- a) ogród, gdzie zastosowane są nowoczesne technologie, np. „inteligentne” ławki,
- b) tradycyjna forma koncentracji przemysłu,
- c) zespół współpracujących ze sobą nowoczesnych zakładów przemysłowych i placówek naukowo-badawczych koncentrujących się na danym obszarze,
- d) inaczej park maszynowy z zakładzie przemysłowym,
- e) żadna z odpowiedzi nie jest poprawna.

**5.2. Do okręgów przemysłowych przyporządkuj ich charakterystykę.
Wpisz numer charakterystyki obok litery odpowiadającej nazwie okręgu przemysłowego.**

Za każde prawidłowe przyporządkowanie otrzymasz 2 punkty.

A – Warszawski OP

B – Kuźniecki

C – Reńsko-Westfalski OP

D – Keihin OP

E – Przyjeziorny OP

- 1 – okręg przemysłowy w okolicy Nowosybirsk, o tradycyjnym profilu działalności, tj. oparty na górnictwie i hutnictwie;
- 2 – okręg przemysłowy w okolicy Chicago i Detroit, pierwotnie bazujący na wydobyciu węgla kamiennego, a obecnie zrestrukturyzowany i wysoko rozwinięty przemysł elektromaszynowy, spożywczy i poligraficzny;
- 3 – okręg przemysłowy, który powstał dzięki dogodnemu położeniu komunikacyjnemu, na skrzyżowaniu szlaków; funkcja stołeczna okręgu sprawia, że jest on atrakcyjny dla inwestorów zagranicznych;
- 4 – okręg przemysłowy w okolicy Kolonii, Dortmundu i Bochum, który pierwotnie opierał się o górnictwo i hutnictwo, a obecnie rozwija się w nim przemysł elektromaszynowy, chemiczny, farmaceutyczny;
- 5 – okręg przemysłowy w okolicy Tokio i Jokohamy, zaliczany do okręgów portowych o zróżnicowanym profilu produkcji;

Odpowiedzi:

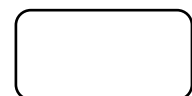
A -

B -

C -

D -

E -



5.3. Wpisz w okienka w rycinie 3 litery odpowiadające okręgom przemysłowym.

Za każdą prawidłową odpowiedź otrzymasz 1 punkt.

A – Warszawski OP

B – Kuźniecki

C – Reńsko-Westfalski OP

D – Keihin OP

E – Przyjeziorny OP

Rycina 3 Okręgi przemysłowe na świecie



Zadanie 6 [0-25 punktów]

W Europie Środkowo-Wschodniej występuje duże zróżnicowanie przemysłu. Wynika to z różnorodnych czynników, które sprzyjają rozwojowi gospodarczemu Polski i jej sąsiadów.

6.1. Wiedząc, że wskaźnik koncentracji przestrzennej przemysłu to relacja liczby osób pracujących w przemyśle do powierzchni badanego obszaru, na podstawie danych z tabeli 2 oblicz wskaźnik koncentracji przestrzennej przemysłu poszczególnych krajów.

Następnie zaznacz które zdania dotyczące zróżnicowania wskaźnika koncentracji przestrzennej przemysłu w Polsce i krajach sąsiadujących, są prawdziwe (P), a które fałszywe (F).

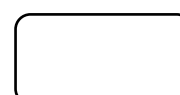
Za każdą poprawną odpowiedź uzyskasz 3 punkty.

Tab. 2 Podstawowe mierniki potencjału dla Polski i krajów sąsiadujących

kraj/ mierniki	Polska	Niemcy	Czechy	Słowacja	Ukraina
Liczba ludności w tys. osób	38427	81762	10562	5429	44921
Liczba osób pracujących w tys. osób	16187	41267	5139	2492	16443
Liczba osób pracujących w przemyśle w tys. osób	5074	11300	1956	909	4061
Powierzchnia państwa w tys. km ²	312,7	357,1	78,9	49,0	603,6

Dane: Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2017, GUS

L.p.	Zdecyduj czy poniższe zdania są prawdziwe czy fałszywe	Prawda (P)	Fałsz (F)
A.	Najwyższa wartość wskaźnika koncentracji przestrzennej przemysłu cechowała Słowację.	P	F
B.	W Polsce wartość wskaźnika koncentracji przestrzennej przemysłu wyniosła 16,2 os/km ²	P	F
C.	Najniższa wartość wskaźnika koncentracji przestrzennej przemysłu cechowała Czechy.	P	F
D.	W Niemczech wartość wskaźnika koncentracji przestrzennej przemysłu była wyższa niż w Polsce.	P	F
E.	Polskę cechowała niższa wartość wskaźnika koncentracji przestrzennej przemysłu niż Ukrainę.	P	F



6.2. Dopisz do nazwy kraju odpowiadającą mu literę na podstawie charakterystyki.

Za każdą prawidłową odpowiedź otrzymasz 2 punkty.

- A. Bogata baza surowcowa, szczególnie rud manganu, rud żelaza, węgla kamiennego, tytanu, uranu, np. w okolicy Nikopolu.
- B. Dobrze rozwinięty przemysł maszynowy, szczególnie motoryzacyjny, np. wspólne inwestycje koncernów w Trnavie.
- C. Złoża gazu ziemnego w tym państwie stanowią 1/3 zasobów światowych.
- D. Choć państwo to posiada wiele surowców mineralnych, jego gospodarka rozwija się w oparciu o nowoczesne działy, np. przemysł elektroniczny.
- E. W tym państwie szczególnie rozwinięty jest przemysł maszynowy, ale także browarnictwo. Posiada też zróżnicowane złoża surowców, w tym najstarsze miejsce wydobycia rud uranu na świecie, tj. Jáchymov.

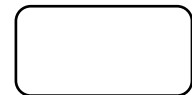
Czechy -

Niemcy -

Ukraina -

Rosja -

Słowacja -



Zadanie 7 [0-6 punktów]

Uwarunkowania przyrodnicze bezpośrednio wpływają na poziom rozwoju poszczególnych regionów Europy i świata. Czasem są czynnikiem sprzyjającym, lecz mogą stanowić też przeszkodę w rozwoju gospodarczym krajów.

Przyporządkuj kraj do charakterystyki jego warunków przyrodniczych, wpisując nazwę kraju w odpowiednią rubrykę w tabeli.

Za każdą prawidłową odpowiedź otrzymasz 1 punkt.

Kraje: Japonia, Jemen, Chiny, Finlandia, Norwegia, Zjednoczone Emiraty Arabskie

	Kraj		Charakterystyka warunków przyrodniczych i ich wpływ na rozwój gospodarczy
1		A	to kraj wysoko rozwinięty gospodarczo, co wynika przede wszystkim z posiadania złóż ropy naftowej. Panuje tam klimat zwrotnikowy suchy i skrajnie suchy.
2		B	produkuje ponad 95% zużywanej energii w elektrowniach wodnych, dzięki uwarunkowaniom przyrodniczym - szczególnie dużym spadkom rzek i obecności lodowców górskich.
3		C	jest potęgą gospodarczą, pomimo niekorzystnych warunków środowiska przyrodniczego, tj. położenia na wielu wyspach, niewielkich ilości surowców mineralnych, górzystości i licznych klęsk żywiołowych.
4		D	to kraj słabo rozwinięty. Panuje w nim klimat zwrotnikowy suchy i skrajnie suchy.
5		E	to kraj, którego największym bogactwem naturalnym są lasy, które zajmują ponad 70% jego powierzchni i stanowią podstawę przemysłów drzewnego i celulozowo-papierniczego. Jego gospodarka rozwija się w oparciu o przemysł elektroniczny i telekomunikacyjny.
6		F	to kraj podzielony pod względem warunków przyrodniczych. Sprzyjające warunki są jedynie we wschodniej części kraju, gdzie zarówno rzeźba terenu, klimat, surowce mineralne i uwarunkowania pozaprzyrodnicze dają podstawę do szybkiego rozwoju gospodarki całego kraju.



Zadanie 8 [0-10 punktów]

Human Development Index (HDI) to wskaźnik obrazujący zróżnicowanie rozwoju społecznego. Przeczytaj poniższe pytania i zaznacz prawidłową odpowiedź.

8.1. Obliczając wskaźnik HDI uwzględnia się:

Za prawidłową odpowiedź otrzymasz 2 punkty.

- a) oczekiwaną długość życia w momencie narodzin,
- b) średnią liczbę lat spędzonych w szkole przez osobę w wieku co najmniej 25 lat,
- c) spodziewany czas edukacji dzieci rozpoczynających proces kształcenia,
- d) dochód narodowy per capita w USD, liczony według parytetu siły nabywczej danej waluty,
- e) wszystkie cztery powyższe mierniki i wskaźniki.

8.2. Do podanych poniżej grup krajów dopisz odpowiednie określenie, obrazujące ich poziom rozwoju społecznego (HDI), wybierając spośród podanych wyrazów: **bardzo wysoki, wysoki, średni, niski.**

Za każde prawidłowe przyporządkowanie otrzymasz 2 punkty.

A. Norwegia, Szwajcaria, Australia, Irlandia, Niemcy

B. Papua Nowa Gwinea, Tanzania, Zimbabwe, Nigeria, Rwanda

C. Filipiny, Egipt, Indonezja, Wietnam, Boliwia

D. Iran, Seszele, Kostaryka, Turcja, Mauritius

BRUDNOPIS (nie będzie oceniany)